

30 MAR 2026

सकाळ

जनसंपर्क कक्ष
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

प्रदूषणाच्या विळख्यातून 'गोमती'चा श्वास मोकळा

सांडपाण्यावर नैसर्गिक प्रक्रियेने फुलवली वनराई; किलोस्कर कंपनी व शिवाजी विद्यापीठाचे प्रयत्न

नंदिनी नरेवाडी :
सकाळ वृत्तसेवा

कोल्हापूर, ता. २९ : शहराच्या प्रदूषणाचा प्रश्न ऐरणीवर येतो, तेव्हा केवळ चर्चा न करता कृतीतून बदल घडवता येतो, याचा वस्तुपाठ शिवाजी विद्यापीठ आणि किलोस्कर ऑईल इंजिन्स यांनी घालून दिला. राजेंद्रनगर, मोरेवाडी परिसरातील सांडपाणी वर्षानुवर्षे गोमती नदीच्या पात्रात मिसळून ती प्रदूषित करत होते. मात्र, दोन वर्षांपासून राबविलेल्या नैसर्गिक शुद्धीकरण प्रकल्पामुळे या सांडपाण्याचे रूपांतर पर्यावरणाचे रक्षण करणाऱ्या संजीवनीत झाले आहे. या प्रयोगाचे सर्वात मोठे यश म्हणजे दररोज तब्बल साडेचार लाख लिटर सांडपाणी जयंती नाल्यात आणि पर्यायाने पंचगंगा नदीत मिसळण्यापासून वाचले आहे. हे पाणी १०० टक्के पिण्यायोग्य झाले नसले, तरी शेती, वृक्षारोपणासाठी ते

कोल्हापूर : 'गोमती'च्या सांडपाण्यावर नैसर्गिकरीत्या शुद्धीकरण प्रक्रिया केल्यानंतर राजेंद्रनगर, मोरेवाडी या परिसरातील सांडपाणी असे स्वच्छ झाले आहे. दुसऱ्या छायाचित्रात दोन वर्षांपूर्वी पाण्याचा मूळ प्रवाह असा होता.

उपयुक्त ठरले आहे.

असा बदलला चेहरामोहरा

सर्वप्रथम ओढ्याच्या पात्रात साचलेला मैला, प्लास्टिक आणि इतर कचरा पूर्णपणे बाहेर काढला. पाण्याचा प्रवाह सुरळीत करण्यासाठी ओढ्याची रुंदी थोडी वाढविली. हे सांडपाणी थेट वाहून न जाता

त्यावर प्रक्रिया व्हावी, यासाठी ठिकठिकाणी दाग, खडी आणि विटांचे अडथळे निर्माण करून प्रवाहाचा वेग संथ केला. प्रवाहाच्या दोन्ही बाजूला आणि पात्रात अळू, कर्दळी यांसारख्या नैसर्गिकरीत्या पाणी शुद्ध करणाऱ्या वनस्पतींची लागवड केली. या वनस्पती सांडपाण्यातील घातक रसायने आणि अशुद्ध घटक शोषून घेतात.

तीन टप्प्यांतील

नैसर्गिक शुद्धीकरण

या दीड किलोमीटरच्या प्रवासात तीन छोटे कृत्रिम तलाव केले आहेत. सांडपाणी एका तलावातून दुसऱ्या तलावात जाताना नैसर्गिक गाळण प्रक्रियेतून जाते. पहिल्या टप्प्यात जड कण तळाला बसतात, दुसऱ्या टप्प्यात वनस्पतींद्वारे जैविक प्रक्रिया होते

गोमती नदीच्या शुद्धीकरणासाठी तीन टप्पे केले होते.

नैसर्गिकरीत्या पाणी शुद्धीकरणाचे तंत्र अवलंबिले. सध्या हे शुद्ध झालेले पाणी शिवाजी विद्यापीठातील १५ एकर जागेवरील झाडांसाठी वापरण्यात येत आहे. या प्रयोगासाठी शिवाजी विद्यापीठाचे प्रभारी कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी, कुलसचिव डॉ. व्ही. एन. शिंदे, प्रभारी प्र - कुलगुरू डॉ. ज्योती जाधव यांचे मार्गदर्शन, सहकार्य मिळाले. लक्ष्मी मल्टिपर्पज फाउंडेशन यांचेही सहकार्य मिळाले.
- शरद आजगेकर,
किलोस्कर ऑईल इंजिन्स

आणि तिसऱ्या टप्प्यात येईपर्यंत पाण्याचा रंग आणि दुर्गंधी पूर्णपणे नाहीशी झालेली असते.